

Sygn. akt IV CZ 22/21

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. A.
przeciwko A. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 czerwca 2021 r.,
zażalenia powódki
na wyrok Sądu Okręgowego w B.
z dnia 20 stycznia 2021 r., sygn. akt II Ca (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego Sądowi wydającemu
orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

W dniu 24 czerwca 2008 r. powódka zawarła ze S. z siedzibą w G. umowę pożyczki refinansowanej, na podstawie której zaciągnęła pożyczkę w kwocie 32.000 zł i zobowiązała się ją zwrócić, zgodnie z planem spłaty, do dnia 16 czerwca 2014 r. wraz z odsetkami umownymi, ustalonymi przez Zarząd S., nie większymi niż czterokrotność stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego.

Wobec tego, że powódka nie wywiązała się z obowiązku zwrotu pożyczki w terminie, pożyczkodawca wniósł pozew do Sądu Rejonowego w (...).

Sąd Rejonowy w [...] I Wydział Cywilny, w dniu 22 lipca 2009 r., pod sygn. akt I Nc [...], wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym zasądził od K. A. na rzecz S. z siedzibą w G. kwotę 33.369,26 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 20% w stosunku rocznym od dnia 10 lipca 2009 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.834,25 zł tytułem kosztów procesu. Powyższy nakaz zapłaty uprawomocnił się w dniu 11 sierpnia 2009 r., a w dniu 27 sierpnia 2009 r. na jego podstawie wydano tytuł wykonawczy.

W dniu 14 czerwca 2011 r., S. z siedzibą w G. przedstawiła nakaz zapłaty Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w O. I. Z. wraz z wnioskiem o wyegzekwowanie od K. A. zasądzonej nim kwoty. W dniu 30 grudnia 2011 r., Komornik I. Z. przekazała sprawę według właściwości do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w [...] Z. S.. Od tamtej pory postępowania egzekucyjne jest prowadzone nieprzerwanie pod sygnaturą akt Km [...], początkowo przez komornika Z. S., obecnie przez komornika P. G. C..

W trakcie trwania powyższego postępowania egzekucyjnego A. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. na podstawie umowy powierniczego przelewu wierzytelności, nabyła wierzytelność wobec K. A., wynikającą z przedmiotowego tytułu wykonawczego. W dniu 18 grudnia 2012 r., Sąd Rejonowy w G. w sprawie o sygn. akt I Co [...], nadał klauzulę wykonalności temu tytułowi wykonawczemu, na rzecz pozwanej spółki, która wstąpiła do postępowania egzekucyjnego prowadzonego pod sygn. akt Km [...].

Powódka K. A. po ostatecznym sprecyzowaniu roszczenia domagała się pozbawienia wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego w części zasądzającej należność główną co do kwoty 15.652,23 zł i w części zasądzającej odsetki umowne co do odsetek przekraczających odsetki maksymalne i odsetki maksymalne za opóźnienie.

Sąd Rejonowy w [...] wyrokiem z dnia 4 września 2020 r. uwzględnił powództwo.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego złożyła pozwana.

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2021 r. Sąd Okręgowy w B. uchylił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji i zniósł postępowanie poczynwszy od dnia 1 marca 2019 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G..

Sąd drugiej instancji wskazał, że w niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji, mimo ogłoszenia przez Sąd Rejonowy w B. w dniu 1 marca 2019 r. w sprawie VIII [...], upadłości dłużniczki K. A., nieprowadzącej działalności gospodarczej, wbrew treści art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. nie zawiesił postępowania w sprawie i niezgodnie z art. 144 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2003 r. Nr 60, poz. 535 ze zm.) prowadził je z udziałem upadłej, zamiast z udziałem syndyka, co więcej, od daty ogłoszenia upadłości stronę powodową reprezentował nienależycie umocowany pełnomocnik, co spowodowało nieważność postępowania w świetle art. 379 pkt 2 k.p.c.

Zażalenie na wyrok Sądu drugiej instancji wniosła powódka, zaskarżając go w całości, zarzucając naruszenie art. 386 § 2 k.p.c. poprzez wadliwe zastosowanie i niezasadne uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji, zniesienie postępowania poczynając od dnia 1 marca 2019 r., co stanowiło konsekwencję naruszenia art. 379 pkt 2 k.p.c. przez przyjęcie, iż doszło do nieważności postępowania, w sytuacji gdy czynności pełnomocnika dokonane, zarówno przed Sądem pierwszej, jak i drugiej instancji mogły zostać prawidłowo potwierdzone przez syndyka a postępowanie nie miało związku z masą upadłości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że celem takiego zażalenia jest poddanie kontroli prawidłowości uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego postępowania, co może znajdować usprawiedliwienie tylko w przypadkach wymienionych w art. 386 § 2 i § 4 k.p.c., tj. nieważności postępowania w pierwszej instancji, nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo w sytuacji, gdy wydanie wyroku wymaga

przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Konieczność odróżnienia funkcji, które spełniać ma takie zażalenie, od funkcji skargi kasacyjnej, służącej merytorycznej kontroli orzeczeń sądu drugiej instancji sprawia, że Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu takiego zażalenia nie może merytorycznie oceniać stanowiska sądu drugiej instancji. Tak zawężona kognicja Sądu Najwyższego co do zasady obejmuje jedynie badanie, czy rzeczywiście wystąpiła przyczyna uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania określona w art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. W przypadku przyjęcia przez sąd drugiej instancji, że przed sądem pierwszej instancji doszło do nieważności postępowania, Sąd Najwyższy sprawdza, czy nieważność taka rzeczywiście wystąpiła. Kontrola w tym przedmiocie ma charakter formalny, bowiem odnosi się do przesłanek procesowych i nie sięga *meritum* sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013/3/41; z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013/4/54; z dnia 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12, niepubl.; z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 166/12, niepubl.).

Nie ma racji Sąd drugiej instancji, że stronę powodową reprezentował nieumocowany pełnomocnik. Powódka K. A. udzieliła pełnomocnictwa radcy prawnej D. M. D. w dniu 14 maja 2018 r., a Sąd pierwszej instancji konsekwentnie oznaczał jako powódkę K. A., a nie syndyka. Dlatego nie można stwierdzić nieważności postępowania toczącego się przed Sądem Rejonowym od dnia 1 marca 2019 r. jako prowadzonego z nienależycie umocowanym pełnomocnikiem strony powodowej.

Również nieuzasadnione jest rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego, że w związku z tym, że Sąd Rejonowy nie podjął wskazanych decyzji procesowych, kontynuował postępowania z udziałem K. A. po ogłoszeniu jej upadłości konsumenckiej co spowodowało nieważność postępowania. Zgodnie z art. 379 § 2 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany. Powódka jako osoba fizyczna ma zatem zdolność sądową, to jest zdolność do występowania w procesie jako strona (art. 64 k.p.c.), oraz zdolność procesową, to jest zdolność do czynności procesowych (art. 65 k.p.c.).

Od zdolności sądowej i procesowej należy odróżnić legitymację procesową, której ewentualny brak prowadzi do oddalenia powództwa i nie ma żadnego związku z kwestią nieważności postępowania (por. wyrok z dnia 6 kwietnia 2004 r., I CK 628/03, niepubl.).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w zw. z art. 394¹ § 1¹ i § 3 k.p.c., uznając, że nie zachodzi nieważność postępowania stanowiąca przyczynę uchylenia przez Sąd Okręgowy wyroku Sądu pierwszej instancji, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

jw